

Oponentní posudek na disertační práci PhDr. Pavla Pečeného

Užití spojovacích prostředků v textech nerodilých mluvčích češtiny

Šárka Zikánová, Ústav formální a aplikované lingvistiky, MFF UK, Praha

Poznání češtiny jako cizího jazyka je perspektiva, která je v bohemistice v posledních letech velice aktuální. Jednak vzrůstá počet zájemců o český jazyk, jednak je bohemistika sama intenzivněji než dříve vystavena kontaktu s metodikami výuky jiných jazyků jako cizích. Děje se tak částečně přirozenou cestou, např. díky větší mobilitě studentů i učitelů, ale i na základě institucionální podpory: sjednocuje se přístup k cizím jazykům v Evropě a vytvářejí se srovnatelné standardy ovládnutí cizího jazyka.

Práce kol. Pečeného tematicky pokrývá několik otázek souvisejících s češtinou jako cizím jazykem. Zabývá se analýzou existujících žákovských textů a zkoumá v nich užívání spojovacích prostředků. Zároveň také vyhodnocuje standardní měřítka, podle nichž byly dosud tyto texty z hlediska spojovacích prostředků hodnoceny. Obě tyto perspektivy považují za velmi užitečné: v první z nich autor analyzuje poměrně rozsáhlá reprezentativní data, v druhé pak z této analýzy vyvozuje závěry a zpřesňuje dosavadní domněnky o způsobu ovládnutí češtiny jako cizího jazyka. Jako velice důležitý se mi jeví poznatek, že k rychlému rozvoji v lexikální bohatosti a strukturní složitosti spojovacích prostředků dochází v jazyce dříve, než předpokládá Společný evropský referenční rámec pro jazyky, již na úrovni B1, tedy dlouho před dokonalým ovládnutím jazyka; prosím kol. Pečeného o další komentář k této otázce.

Práce má jasnou, logickou a vyváženou strukturu. V úvodu dokumentuje zpracování problematiky spojovacích prostředků v bohemistice, pečlivě vymezuje jejich různé typy. Stručně a přehledně se zabývá teoriemi osvojení druhého jazyka (pojedbává např. o termínu mezijazyk) a podává typologii chyb. Oceňuji, že úvod je všestranný a přitom stručný. Ráda bych se autora zeptala, zda se případně setkal s podobnou prací věnující se spojovacím prostředkům při učení v jiném jazyce.

V části pojednávající o jazykovém materiálu jsou popsány korpusy, z nichž autor čerpal, stejně jako způsoby vyhledávání spojovacích prostředků a zpracování vyhledaných dat. Čtenář tak může sledovat autorův způsob práce a vyhledávky také kontrolovat.

Vlastní analýza se v první části věnuje celkovému kvantitativnímu popisu užívání spojovacích prostředků v žákovských textech, stejně jako strukturním vlastnostem spojovacích prostředků. I v této části třeba vyzdvihnout ucelenost a přehlednost, s níž jsou prezentována jednotlivá i celková zjištění. Zvlášť názorné jsou shrnující tabulky (např. tab. 26 na str. 83 zachycující pořadí deseti nejčtenějších spojovacích prostředků podle jednotlivých úrovní referenčního rámce či ta. 28 na str. 85 shrnující obecné rysy spojovacích prostředků užívaných v jednotlivých úrovních referenčního rámce).

Druhá část analýzy pak zkoumá vztah mezi užíváním spojovacích prostředků a zařazením textů do úrovní referenčního rámce, přičemž hodnotí užívání těchto prostředků z různých hledisek (např. podle míry koheze a koherence). Rozbor je opět podrobný, jednotlivé kroky na sebe navazují, z rozboru vyplývá jasný závěr uvedený výše (uživatelé dosahují vyšší úrovně koheze a koherence poměrně brzo, dříve, než předpokládá referenční rámec). V této části je zařazena také analýza chyb, která dochází k závěru, že nejčastějším typem chyby je záměna spojovacích prostředků. Analýza je obohacena ještě o sondy do dalších korpusů (CZECL-SGT, SKRIPT2012 a SYN2015), které umožňují porovnat vyjadřování rodilých a nerodilých mluvčích.

Výsledky práce jsou shrnuty v přehledném závěru, který plně odpovídá cílům práce vytčeným na počátku.

Celkově práci hodnotím jako velmi zdařilou, s jasně vymezeným tématem a cíli, pečlivě formulovanou teoretickou částí, dobře provedenou a popsanou analýzou zachycující zkoumanou problematiku z několika hledisek a docházející k objevným a dobře uplatnitelným závěrům. Znovu podtrhuji její promyšlenost, ucelenost, přehlednost a přístupnost pro čtenáře.

Práci vřele doporučuji k obhajobě jako podklad pro udělení titulu Ph.D.

V Praze dne 23. 6. 2017

PhDr. Šárka Zikánová, PhD.

Oponentní posudek na disertační práci PhDr. Pavla Pečeného

Užití spojovacích prostředků v textech nerodilých mluvčích češtiny

Šárka Zikánová, Ústav formální a aplikované lingvistiky, MFF UK, Praha

Poznání češtiny jako cizího jazyka je perspektiva, která je v bohemistice v posledních letech velice aktuální. Jednak vzrůstá počet zájemců o český jazyk, jednak je bohemistika sama intenzivněji než dříve vystavena kontaktu s metodikami výuky jiných jazyků jako cizích. Děje se tak částečně přirozenou cestou, např. díky větší mobilitě studentů i učitelů, ale i na základě institucionální podpory: sjednocuje se přístup k cizím jazykům v Evropě a vytvářejí se srovnatelné standardy ovládnutí cizího jazyka.

Práce kol. Pečeného tematicky pokrývá několik otázek souvisejících s češtinou jako cizím jazykem. Zabývá se analýzou existujících žákovských textů a zkoumá v nich užívání spojovacích prostředků. Zároveň také vyhodnocuje standardní měřítka, podle nichž byly dosud tyto texty z hlediska spojovacích prostředků hodnoceny. Obě tyto perspektivy považuji za velmi užitečné: v první z nich autor analyzuje poměrně rozsáhlá reprezentativní data, v druhé pak z této analýzy vyvozuje závěry a zpřesňuje dosavadní domněnky o způsobu ovládnutí češtiny jako cizího jazyka. Jako velice důležitý se mi jeví poznatek, že k rychlému rozvoji v lexikální bohatosti a strukturní složitosti spojovacích prostředků dochází v jazyce dříve, než předpokládá Společný evropský referenční rámec pro jazyky, již na úrovni B1, tedy dlouho před dokonalým ovládnutím jazyka; prosím kol. Pečeného o další komentář k této otázce.

Práce má jasnou, logickou a vyváženou strukturu. V úvodu dokumentuje zpracování problematiky spojovacích prostředků v bohemistice, pečlivě vymezuje jejich různé typy. Stručně a přehledně se zabývá teoriemi osvojení druhého jazyka (pojednává např. o termínu mezijazyk) a podává typologii chyb. Oceňuji, že úvod je všestranný a přitom stručný. Ráda bych se autora zeptala, zda se případně setkal s podobnou prací věnující se spojovacím prostředkům při učení v jiném jazyce.

V části pojednávající o jazykovém materiálu jsou popsány korpusy, z nichž autor čerpal, stejně jako způsoby vyhledávání spojovacích prostředků a zpracování vyhledaných dat. Čtenář tak může sledovat autorův způsob práce a vyhledávky také kontrolovat.

Vlastní analýza se v první části věnuje celkovému kvantitativnímu popisu užívání spojovacích prostředků v žákovských textech, stejně jako strukturním vlastnostem spojovacích prostředků. I v této části třeba vyzdvihnout ucelenost a přehlednost, s níž jsou prezentována jednotlivá i celková zjištění. Zvlášť názorné jsou shrnující tabulky (např. tab. 26 na str. 83 zachycující pořadí deseti nejčtenějších spojovacích prostředků podle jednotlivých úrovní referenčního rámce či ta. 28 na str. 85 shrnující obecné rysy spojovacích prostředků užívaných v jednotlivých úrovních referenčního rámce).

Druhá část analýzy pak zkoumá vztah mezi užíváním spojovacích prostředků a zařazením textů do úrovní referenčního rámce, přičemž hodnotí užívání těchto prostředků z různých hledisek (např. podle míry koheze a koherence). Rozbor je opět podrobný, jednotlivé kroky na sebe navazují, z rozboru vyplývá jasný závěr uvedený výše (uživatelé dosahují vyšší úrovně koheze a koherence poměrně brzo, dříve, než předpokládá referenční rámec). V této části je zařazena také analýza chyb, která dochází k závěru, že nejčastějším typem chyby je záměna spojovacích prostředků. Analýza je obohacena ještě o sondy do dalších korpusů (CZECL-SGT, SKRIPT2012 a SYN2015), které umožňují porovnat vyjadřování rodilých a nerodilých mluvčích.

Výsledky práce jsou shrnuty v přehledném závěru, který plně odpovídá cílům práce vytčeným na počátku.

Celkově práci hodnotím jako velmi zdařilou, s jasně vymezeným tématem a cíli, pečlivě formulovanou teoretickou částí, dobře provedenou a popsanou analýzou zachycující zkoumanou problematiku z několika hledisek a docházející k objevným a dobře uplatnitelným závěrům. Znovu podtrhuji její promyšlenost, ucelenost, přehlednost a přístupnost pro čtenáře.

Práci vřele doporučuji k obhajobě jako podklad pro udělení titulu Ph.D.

V Praze dne 23. 6. 2017

PhDr. Šárka Zikánová, PhD.

Oponentní posudek na disertační práci PhDr. Pavla Pečeného

Užití spojovacích prostředků v textech nerodilých mluvčích češtiny

Šárka Zikánová, Ústav formální a aplikované lingvistiky, MFF UK, Praha

Poznání češtiny jako cizího jazyka je perspektiva, která je v bohemistice v posledních letech velice aktuální. Jednak vzrůstá počet zájemců o český jazyk, jednak je bohemistika sama intenzivněji než dříve vystavena kontaktu s metodikami výuky jiných jazyků jako cizích. Děje se tak částečně přirozenou cestou, např. díky větší mobilitě studentů i učitelů, ale i na základě institucionální podpory: sjednocuje se přístup k cizím jazykům v Evropě a vytvářejí se srovnatelné standardy ovládnutí cizího jazyka.

Práce kol. Pečeného tematicky pokrývá několik otázek souvisejících s češtinou jako cizím jazykem. Zabývá se analýzou existujících žakovských textů a zkoumá v nich užívání spojovacích prostředků. Zároveň také vyhodnocuje standardní měřítka, podle nichž byly dosud tyto texty z hlediska spojovacích prostředků hodnoceny. Obě tyto perspektivy považují za velmi užitečné: v první z nich autor analyzuje poměrně rozsáhlá reprezentativní data, v druhé pak z této analýzy vyvozuje závěry a zpřesňuje dosavadní domněnky o způsobu ovládnutí češtiny jako cizího jazyka. Jako velice důležitý se mi jeví poznatek, že k rychlému rozvoji v lexikální bohatosti a strukturní složitosti spojovacích prostředků dochází v jazyce dříve, než předpokládá Společný evropský referenční rámec pro jazyky, již na úrovni B1, tedy dlouho před dokonalým ovládnutím jazyka; prosím kol. Pečeného o další komentář k této otázce.

Práce má jasnou, logickou a vyváženou strukturu. V úvodu dokumentuje zpracování problematiky spojovacích prostředků v bohemistice, pečlivě vymezuje jejich různé typy. Stručně a přehledně se zabývá teoriemi osvojení druhého jazyka (pojednává např. o termínu mezijazyk) a podává typologii chyb. Oceňuji, že úvod je všestranný a přitom stručný. Ráda bych se autora zeptala, zda se případně setkal s podobnou prací věnující se spojovacím prostředkům při učení v jiném jazyce.

V části pojednávající o jazykovém materiálu jsou popsány korpusy, z nichž autor čerpal, stejně jako způsoby vyhledávání spojovacích prostředků a zpracování vyhledaných dat. Čtenář tak může sledovat autorův způsob práce a vyhledávky také kontrolovat.

Vlastní analýza se v první části věnuje celkovému kvantitativnímu popisu užívání spojovacích prostředků v žakovských textech, stejně jako strukturním vlastnostem spojovacích prostředků. I v této části třeba vyzdvihnout ucelenost a přehlednost, s níž jsou prezentována jednotlivá i celková zjištění. Zvlášť názorné jsou shrnující tabulky (např. tab. 26 na str. 83 zachycující pořadí deseti nejčtenějších spojovacích prostředků podle jednotlivých úrovní referenčního rámce či ta. 28 na str. 85 shrnující obecné rysy spojovacích prostředků užívaných v jednotlivých úrovních referenčního rámce).

Druhá část analýzy pak zkoumá vztah mezi užíváním spojovacích prostředků a zařazením textů do úrovní referenčního rámce, přičemž hodnotí užívání těchto prostředků z různých hledisek (např. podle míry koheze a koherence). Rozbor je opět podrobný, jednotlivé kroky na sebe navazují, z rozboru vyplývá jasný závěr uvedený výše (uživatelé dosahují vyšší úrovně koheze a koherence poměrně brzo, dříve, než předpokládá referenční rámec). V této části je zařazena také analýza chyb, která dochází k závěru, že nejčastějším typem chyby je záměna spojovacích prostředků. Analýza je obohacena ještě o sondy do dalších korpusů (CZECL-SGT, SKRIPT2012 a SYN2015), které umožňují porovnat vyjadřování rodilých a nerodilých mluvčích.

Výsledky práce jsou shrnuty v přehledném závěru, který plně odpovídá cílům práce vytčeným na počátku.

Celkově práci hodnotím jako velmi zdařilou, s jasně vymezeným tématem a cíli, pečlivě formulovanou teoretickou částí, dobře provedenou a popsanou analýzou zachycující zkoumanou problematiku z několika hledisek a docházející k objevným a dobře uplatnitelným závěrům. Znovu podtrhuji její promyšlenost, ucelenost, přehlednost a přístupnost pro čtenáře.

Práci vřele doporučuji k obhajobě jako podklad pro udělení titulu Ph.D.

V Praze dne 23. 6. 2017

PhDr. Šárka Zikánová, PhD.